

Copi bogen 25/109.

Til Universitets-aldsamting,

Herr Professor Kristiansen,

Kristiania.

Paa gaarden Bjertnes i Kjøbenhavn
af H. Skimmad er der under udgravning
af en stenhæng, beliggende i indmarken, fundet
endel aldsager, samt ved mig er indsendt til
universitetet i en kasse der er sendt samme
gode pr Dampskib og jernbane.

Hængen, der var ganske ubetydelig, ag-
te sig selv at udgrave og lagge ind til ager-
landet, viste sig at indeholde en mængde smaa-
sten, samt endel hulletener. Da man ikke gav
aag for fundet i begyndelsen af gravningen,
først da man fandt de to sverd, er det rimelig
at hængen indeholder mere af aldssager, specielt
en pil, der er 4 af samme sort, som ligger
igjen i stenhængen, siger man den som udførte
gravningen.

Kærlig beskrivelse over fundet
bedes gødsfuldt sendt saa udfærlig som
mülig for at jeg kan faa samme indlaget i
en kulturhistorisk beskrivelse over Krodsherred,
hvilken beskrivelse i langre tid har været paa
tale. Medlidenlig vil Dees beskrivelse blive over.

ladt Herr N. N. Skinnar, der er en interessert mand.

Paa samme eiendoms Bjertnes og ca. 10 à 15 meter fra den gravhaug, som nu er ind-
graves, er der en slætte haug, som jeg bestemt
har maa være gravhaug og som eieren har
givet littadels til indgravning under kyndig
ledelse.

For saavidt individuelle ønsker af
indgravne haugen, lar jeg forvente indretning
derom og skal hvertillig i tilfælde yde enhver
bistand herfor.

Kristiansunds Lønnmandsbestilling den 21 aarg. 1909.

ersiddigst.

M. Kristiansen

Kassen ank. 24/8 og åpnes d.

De indholdt følgende gjenstande for videtiden:

Dege hjalte og knep til et veske,

1 kort eneyret sverd

1 langt kantbuler af jern (overblikkelig pær)

4 pile

1 Øks avset. tidse.

1 Skjoldbule

1 Kniv

1 Knivkniv.

1 saks

1 sigd

2 hakker

1 hvelgem

2 bidelmindst

1 hærvel

1 hestebord

1 hist bely. m. antier. Teppe

1 pagment (af en tid?)

3 tunde af en kasse. (1)

At se uti at den to fund
(proset tundene)

Til Universitetets aldiagsaamling,
fr. professor Guistarsen. -

Kristiania.

Deres skrivelse af 25 d. m. er kjendtes modtaget
og skal der blive draget omsorg for at intet roves i
den indgravne haeng, forinden universitetet har fore-
taget saekjendig graenskræning og indgravning af ogsaa den
anden haeng, som formenes at vare grashæng fra
Oldtiden.

Fugge har kjendt til at der fandtes grashæng
paa gaarden Tjirtnas, der er beliggende i markheden i:
markheden af Ulberg kirke og daugstikstappested, og er
det indgravne stæd, der nærmest er en "boihæng" og be-
liggende inde paa jørdet og ikke har vaert opbrudt for.
Forhæiningen var en mangde siraasiler, dakter med
jerd og grailand, saamt er der fundet endel mindre
bællestene.

Forsked til rindskrivelse fra Kirkedepartementet
af 18 juli 1906 er den regjeringen ved lov af 13 juli 1905 til-
komne retligheden og funktioner overdraget universitetets
alsamling, saa der er forholdt i enhver henseende overens-
stemmende med nævnte lov. - Der skal af heriinaendens
forer en saerstelt protokol over aldiagsfund, men jeg kjen-
der ikke til hvem der skal bestille protokollen eller om dens
inddeling i rubrikker. - Jeg er taknemlig om de foræntidige mig
er saadan kjendte. -

Krøds herred, 26 aug. 1908. Fr. Kristiansen

Til Universitetets aldsagsaemling.
 h. professor Gustavsen.
 Kristiania.

Ad. aldsagsfjendret paa Tjermas.

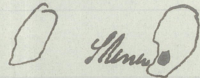
Under henvisning til mine skrivelse af 21 og

25 j. m. meddeles, at jeg og andre med mig, saavel sene, som h. h. Tjermas mere og mere er bestyrtet i den antagelse at den anden omstjerne haeng maa vare grasheng, denne og den omstjerne ^{indgraarne haeng} ligger inde paa jerdet i best afstand fra hinanden. Haengen er regelmæssig rund og gjemt opraamende til alle sider ca 2 mtr. høi. Max nedfor ligger to bergkaller, saa det hele daerner et beaugt, paa den ene bergkalle ligger der en stor sille, som siges ikke at vare kommen der, inde ved menneskeligt arbejde, da den ligger paa høi kant og dominerende.

Skudet sin saaledes ind:

Krøderne indse

Fjeldkaller

Den indgraarne

Den fjernede

grasheng indgraarne haeng i høit ..

Den indgraarne
 grasheng.-

Th. M. N. Tjermas ønsker at grasmenguen snarest bør de iværksættes, da han ønsker at faa bortkjørt sine og den

Det var en godt om denne indgrasmeng kunde fortaget snarest, da man ikke kan vente til det bliver borte i jorden. - Underretning kan sendes mig, naar dens indsendt maa kan være. -

Krødsherredets Lensmandsbestilling den 22 septbr. 1909. ^{forbødigt} M. Kristiansen

Helge Gjessing:

Indberetning om en
arkæologisk undersøgelse af
tæ

Bjertnes i Krødsheved

september 1909.

C. 20931 - 32

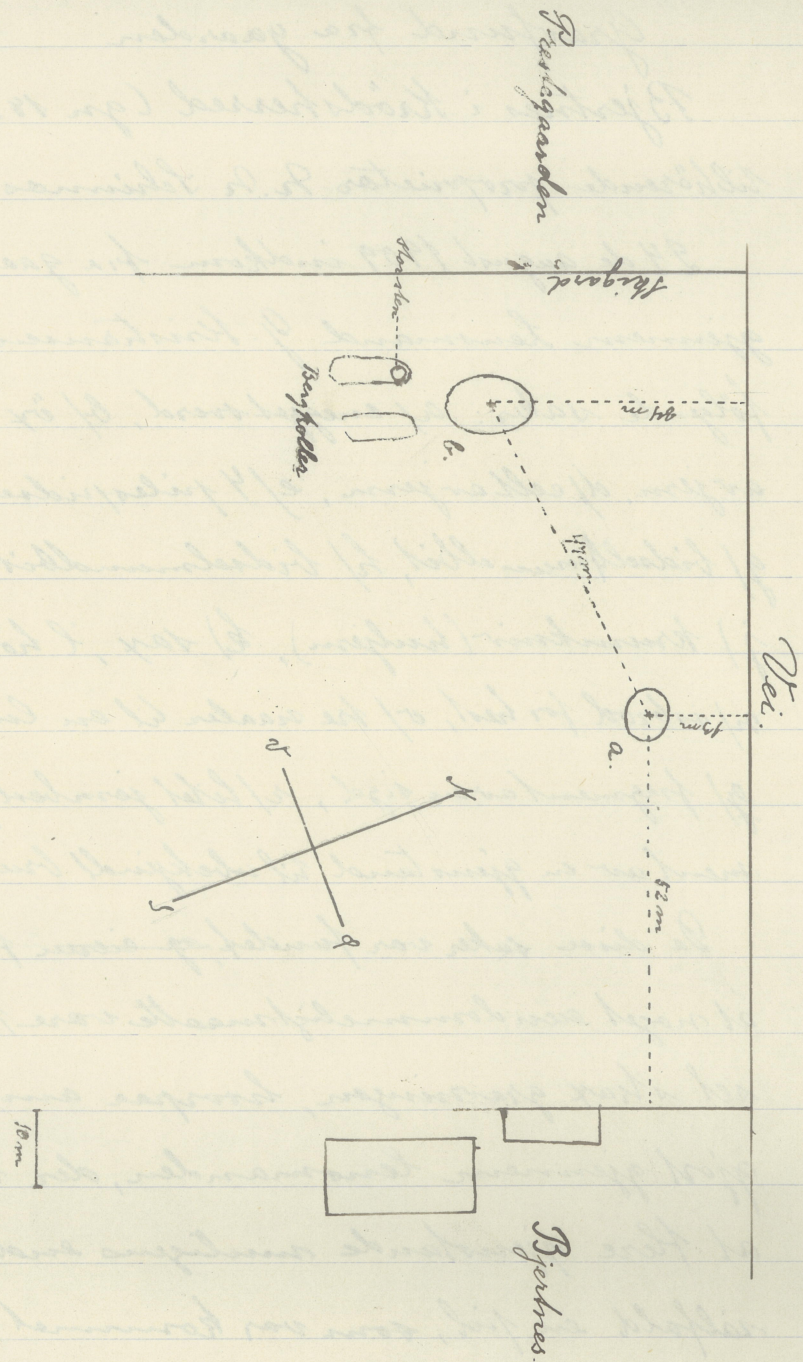
Gravfund fra gaarden
Bjertnes i Krødsherred (gn 187-bugs 1). -
tilhørende proprietær Fr. N. Schimmes. -

24 de august 1909 indkom fra gaarden Bjertnes
gjennem Lensmand J. Kristiansen, Krødsherred
følgende saker: a) eneggetverd, b) øx av jern, c) cell
av jern, d) cell av jern, e) 4 pilespidser, f) skjoldballe
g) bidselmundbit, h) bidselmundbit, i) kniv,
j) krumkniv (halv), k) sax, l) høvjern, m) hvind,
n) isbrod for best, o) tre maaler til en linhekle, p) sigd
q) fragment av en sigd, r) litet jernberlag, s) jernfrag-
ment av en gjenstand til ubekjendt bruk.

Da disse saker var fundet, og eieren forstod eieren
at noget eendommeligt maatte være paaferde og stand-
set skax gravningen, hvorpaa anmeldelse blev
gjort gjennem lensmanden, der videre meddelte
at flere gjenstande muligens endnu var at finde,
sælfald en pil, som var kommet bort under
gravningen. - Samtidig og udførligere i en ny skrivelse

av 22 de septbr. gjorde han opmærksom paa, at
 lige ved siden laa en anden haug, der sandsyn-
 ligvis ogsaa maatte være en gravhaug.

Firsdag 5 te oktbr. reiste jeg op til Krøds herred
 for at se paa haugene og foreta de nødvendige
 gravninger og undersøkelser. Situationen viste sig
 da at være denne: Paa et mot Krøderen skraanende
 jorde, som mot nord begrænset av landeveien - mot
 øst av g.husene paa Bjertnes, mot vest av prestegaar-
 den, laa de to hauger med den beliggenhet, som
 medfølgende kart viser. - Den utgravede haug, som
 her betegnes med a, var tilsyneladende helt ut-
 kastet. Jeg var al tvivlen kastet ind i haugen igjen,
 mens stenen (en mengde mindre, runde samt flere
 større heller laa i kreds omkring. Det av denne
 omkrænste stykke hadde en D. av c 5 m. - Paa pre-
 spørsel oplyste eieren, at haugen hadde været
 ganske lav (i höiden $\frac{1}{2}$ m höi) og temmelig vid. -
 den h. q. kant var de fleste av hellerne fundet skæve

Krøderen.

Her nogle hauger.

paa kant, dog uten at nogen orden var blitt iagt-
sat, da hellerne var blitt opstaaet en efter en.
Mellem dem var saavidt han visste ingen oldsaker
fundet. - Disse hadde derimot ligget i haugens
midte.

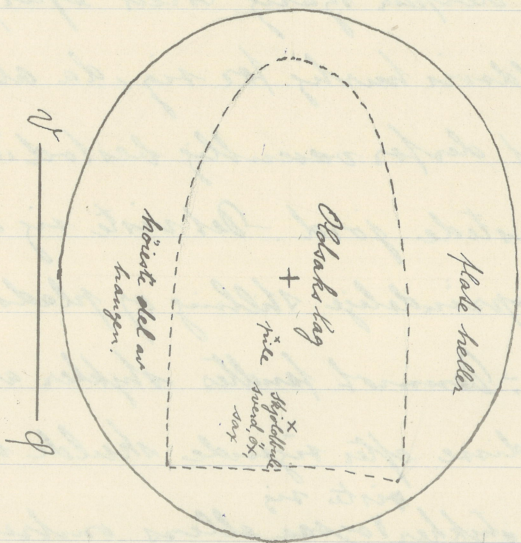
Jeg gik derpaa igang med eftergravningen, som
gik forholdsviis hurtig for sig, da al sten var fjernet
og arbeidet derfor væsentlig bestod i at oprense
den indkastede jord. - Det viste sig da herunder, at til
hellerne oprindelige stilling og plads var der ikke laenger
noget spor. - Derimot fandtes stykker av brændte ben og av
kull, hvor disse efter sigende skulde ha staaet, men
saadanne stykker ^{viste sig} ogsaa ellers ombrent over hele haugens
bund; nogen regelmæssighet var her ikke at spore.

Det samme maa ogsaa sees om de oldsaker,
som efterhaanden blev opstaaet, om det end nok var saa,
at disse delte sig i to grupper: en nær eller omkring
stenhellerne, - en ved centrum. - Til første hørte:
to pile, en kniv, fragment av en sigd, forskjellige jernstykker

et fladt bryne; - til anden gruppe: en celt, en perlebeholder
 et ildstaal, en jernspids, en del smaa ringe til en
 brynje(?), forskellige jernfragmenter, et tykkere bryne-
 mellem dem laa en kugle af jern, nogle fragmenter
 af jern, en isbrood. - Dette er dog stort set; snarest
 maa gjenstandene sees at ha ligget spredt over
 det hele gravlag, hvilket saa meget mere med rette
 kan sees, da jo dette ved den første gravning var
 blit sterkt forstyrret. -

Det paany undersøgte gravlag hadde en D. paa
 5 m. Videre syntes det mig foreløbig ikke rimeligt
 at gaa, da langs kanten den betydelige mængde
 sten var stablet op, som hadde dannet selve
 haugen. - At gaa i gang med at fjerne denne
 for jeg fik rede paa i hvilken retning sagerne
 var fundet, forsaavidt jeg sa og vistnok vilde bare ha
 beoverliggeret arbeidet, og jeg udsatte derfor den videre
 gravning indtil den mand kunde bli med, som
 oprindeligi hadde kastet ud haugen. - Dette kunde

A.

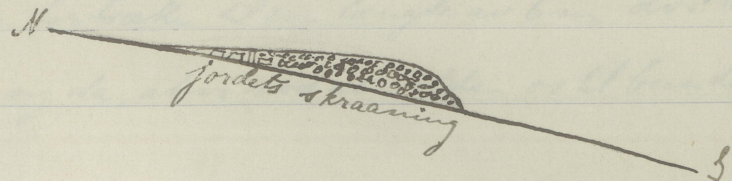
Grunderplan av A, som del kan tænkes at ha været.

imidlertid først ske fredag den 10de. - I mellemtiden
blev saa hang b. og hangen paa Nord-Bö undersökt.

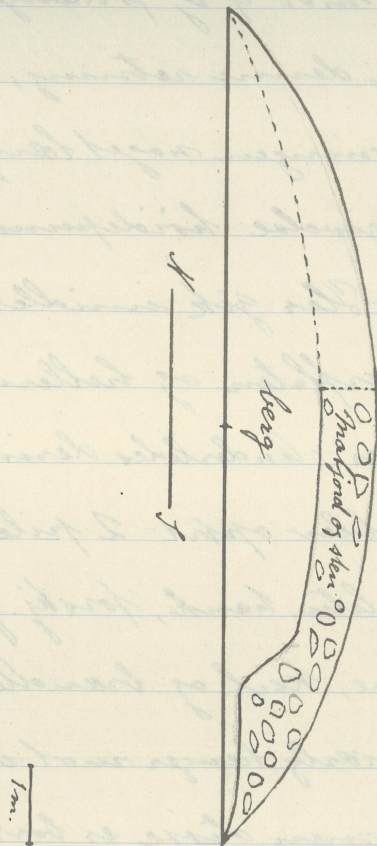
Om a er da videre at merke. - Manden, som
hadde kartet ut hangen (f. Hans Hagaberg) at
forklare at arbeidet var begyndt i hangens nordkant,
der, hvor hellerne hadde staaet. - Noen orden paa
dem eller særlig opstilling hadde han ikke iagt-
taget han hadde brudt hellerne op eftersom han
var stödt paa dem og uten anden tanke derved
end at de var svært mange; "her skal De se,
vi har en gammel bustomt" - hadde eieren sagt.
Oldsaker mellem hellerne hadde heller ikke han op-
daget; de fundne gjenstande hadde derimot alle
ligget noget mere mot syd og strakt sig i tværet
gjennem hell hangens længde omk. i retningen
W til O. - Gjæst. - ikke langt fra hangens kant
stodt han først paa en øx og strax derefter paa
hovedmassen av gjenstandene: sverd, skjoldbule
to bidler, sax og noget derfra igjen paa pilne osv. -

Under haugens høidepunkt hadde han derimot
intet fundet saavidt han erindret.

Før at komme til det punkt, hvor sverd, stjøtelbæle
etc. hadde ligget, maatte vi rydde bort endel av
stammassen mot Q og forlængt derved haugen
med ≈ 2 m i denne retning, likeom vi ogsaa
fortsatte gravningen noget længer mot S , hvor
efter hans angivelse høidepunktet paa haugen
hadde været. Her gik inidderlidt gruslaget omte-
helt op i overflaten og hellerikke fandtes her
nogen oldsaker. - Underledes derimot i syd-østl. retn.
hvor videre blev optat - 2 pile, 2 isbrodder, lin-
heklemaaler - liten hank, forskj. jernfragmenter,
et stykke blyse, kull og brændte ben. - Tidligere
skulde her og ertz længer mot vest flere bestebønder
være fundet, men disse er bortkommet.
Haugens utseende her muligens været saadan:

Forhøi
Haug b.
1 m.

Bjerknes
Haug b.

Forøvrig se de vedlagte tegninger.

Haugens indre bestod af jord og enkelte større stene, men væsentlig dog af liden, nærestor sten, hvoraf der kunde være fortløbet en 30 las. -

Haug b. - 47 m W for a ligger en anden haug - 11 m lang, 7 m bred og ca. 2 m høi, - nogle få meter sønderop ligger to bergkoller ved siden af hinanden, hvoraf den vedligte bærer en stor sten c. 1.5 m hver vei. Denne kan neppe være ført did af menneskehaand. -

Haugens utvænde var noget betænkelig og man maatte uvilkaarlig tænke sig, at sten her var kastet op fra jorden. Paa den anden side vilde det dog været underligt at vælge dette punkt ute paa selve marken, naar fast fjeld laa saa nær. - I saa tilfælde maatte fjeldet skyde op her som lige nedenfor. For sikkerheds skyld lod jeg da grave en 2 m bred grøng ind fra haugens søndre ende og denne fortsatte til en længde af 6 m dvs. til over midten. Det viste sig da, at vi ved at holde os til bunden hurtigt

støtte paa fast fjeld. Dette hævet sig dog ikke synderlig fra overflaten før i ca 2,5 m's afstand fra hængens kant, da det pludselig skjøt op i en betydelig højde ≈ 1 m over jordflaten. Hævende sig endnu noget fortsatte ryggen med en smal kløft langs midten indover i hængen. Jorden over og omkring bestod af fin matjord blandet med større sten. Mellem disse fandtes ogsaa mursten og højere oppe, næsten i overflaten et par dybe knokler. At hængen ingen gravhæng var, men derimod en rydningshæng syntes dermed klart.

Det kan nævnes, at nedenfor Bjerneskusne ikke langt fra krøderen ligger flere hæng, nemlig 4, hvoraf dog kun de to er helt tydelige.

Gravfund fra gaarden Nord-Bö
i Krödsherred.

22 september anmeldtes av lensmand Kristiansen, Krödsherred, at paa gaarden Bö (gn 206, bn 2) under gravning i en haug var paatruffet "en del jerndele af ubestemt art."

7/10 - tok jeg fat paa undersökelsen. - Haugens beliggenhet var denne: Paa et jorde skraaende nedover mot Kröderen (paa den n. ö. side av Bjertnes) er en liten rab bevoxet med *Spart smaltjerk*, paa denne ligger haugen - $13\frac{1}{2}$ m ned fra veien, som förer gjennom Bö-gaardene og $9\frac{1}{2}$ m N for en skigard som skiller Nord-Bö fra Sör-Bö. (fallene regnet fra haugens centrum. - Haugens l 9 m - br 10 m.

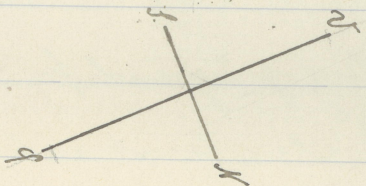
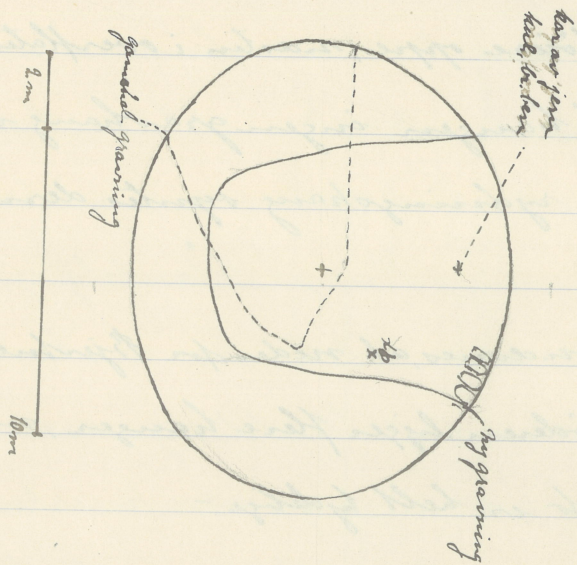
Paa den söndre side viste sig en sterkt fremträdande gravning fra tidligere dato. Denne kunde være c. 5 m ved yderkanten og derpaa smalvande av indover mot forbi centrum. At man herunder er maalt haugens bund synes sikkert, men av sieren paa

Nord-Bö

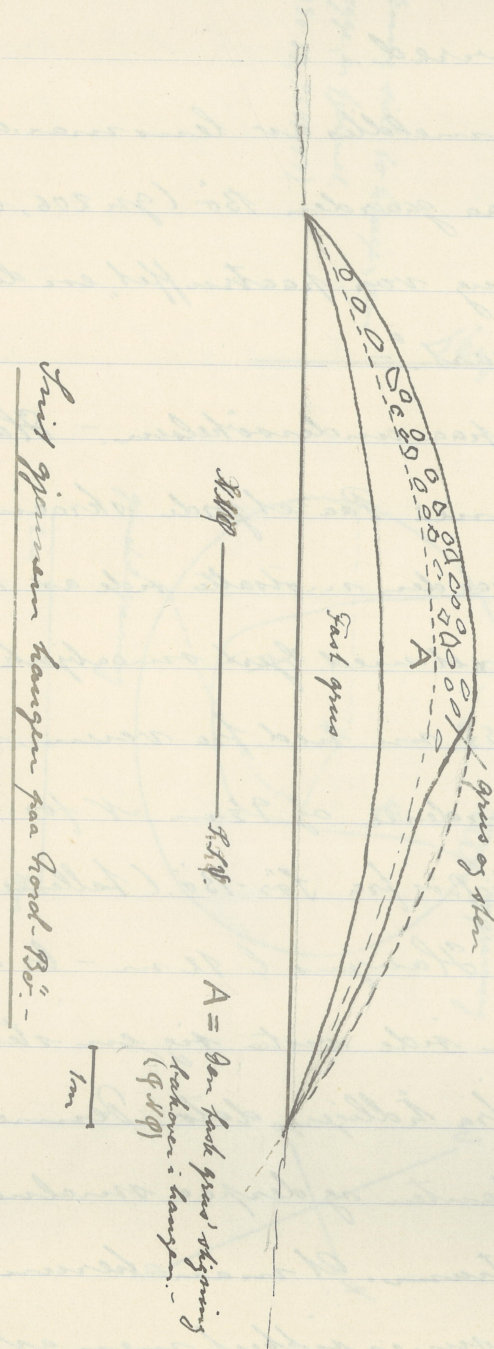
Deti-

Paa denne side to hauger, som
nu ligger en fjernet.
(B. 8330-37; 7541-47).

Skigard.

Skigardens kant og grundskolen over haugen paa Nord-Bö.

Bor blev paastaet at intet var fundet. (Den tidligere gravn. var foretaget av søn til prof. Fugstad for e 2000 år siden.)

De omtalte jerndele, som viste sig at høre til et kar med hank, og som var blevet udgravet for ganske nylig, havde ligget i haugens vestside, ikke synderligt langt fra haugens kant. Omkring ~~denne~~ havde ligget en r. rund kul og noget brændt ben.

Langs kanten av haugen var stenene tydeligvis lagt ordentlig til rette, hvilket derimot ikke lenger inde kunde iagttas; mellem stenene laa megen grus og jord. Det faste gruslag, hvorpaa haugen var bygget, steg altid høiere op lenger mot SØ, saa det høide, hvor gravningen sluttedes, kunde være e 1,8 m over jordoverflaten.

Over det faste gruslag var en svak stribe askeagtig jord, hvori fandtes nogle faa kulstykker. Noget høiere end denne e 2 m SØ for centrum var en liten haug sterkt brændt jord med et gennemsnit av 20 cm.

c. 3 m N for centrum fandtes en prægtig vel bevaret
celt av jern. Ellers fandtes kun nogle 'dyrefen' og en
del slagge. - Den nye gravning blev foretaget i NW-14
retning i en bredde av 7 m og i en længde av 8 m - idet
der overalt blev søkt ned til det faste grundlag og her og der
gjort stik i dette. -

Ved en flygtig undersøkelse i det nærmeste distrikt
viste der sig at ligge nogle hauger ved Horesund, hvorav
en helt urørt. Her skal Dr Rustad, byvokter i sin tid ha
gravet og fundet en kerame. - Paa Nedre Hore - i
nærheten av sommerfjøslet ligger tre vakre hauger -
De to ligger paa den dyrkede mark, men trues vistnok
ikke for øieblikket, da efter sigende eieren vilde lægge
skjuldet ud til skog. - Den tredje ligger i skogkanten
og er usædvanlig stor og vakker. D. 16 m - h. c. 3 m. -

Helge Gjessing. -

Bjertnes i Krødsherred (gaardn. 187, brugsn. 1).-

Sagerne indkommet 24de august og 8/10 - 1909.-

a/ Eneget sverd som R. 499, men kun med kort. l 40 cm.-

b/ Sverd-hjalter og knap av almindelig form Hjaltene rette og flade, henholdsvis 11,2 og 10,9 cm lange. - Knappen triangulær med spor av tredeling. - Dette haandtag synes ikke at kunne ha hørt til a.-

c/ Ox av jern som R 553. l 12,6 cm, bladets br. 6,4 cm.-

d/ Belt av jern som R 401. l 12 cm, bladets br. 5,8 cm. - Skafthullets D. omkr 4 cm.-

e/ Belt av jern som R. 401. l. 10,1 cm, bladets br. 6 cm, - skafthullets D. c 3,3 cm.-

f/ Belt av jern - noget defekt ved skafthullet som R 401. l 12,4 cm, broer eggen 5,8 cm.

g/ 8 pilspeidse. De 6 som R 539, hvorav en usedvaulig stor. l 15,8 cm. - en anden usedvaulig liden. l 7,5 cm - og en tredje böiet i vinkel 7,3 cm fra pilens spids. - Den syende pil har fladt blad og nærmer sig i form til R 540 men er mere jævnt blændet mod spidsen. Tangen som paa 539. Som R 540 er ogsaa den økende pil; spidsens liden av tangen er her afbrudt.-

h/ Skjoldbule av vanlig form. - R 564. - D 16,7 cm; höide fra bunden c 7,5 cm.-

i/ Bidselmundbid med to rembeslag. som R 570. - l. mellem ringene 9,5 cm; disses ydre d. 5 cm.-

j/ Bidselmundbid nærmest som R 572 men med runde ringe; disses D 6,7 cm.

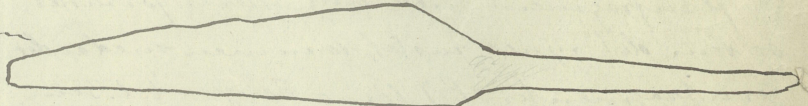
k/ 2 Knive^{en} nærmest som R 406. Den fremre kant gaar dog i et uden indhak. - l 13,6 cm Den anden av ikke helt vanlig form og böiet i vinkel l. ved tangens bespydelse. l c 13,5 cm.

l/ Huljær nærmest som R 412, men uden den sterke indbugning ved bladet.-

m/ Sax som R 442. Det ene blad afbrudt ovenfor midten, det andet i spidsen. - nuværende l 15,6 cm.-

n/ Høvljær som R. 410. l 8,2 cm, bladets br 1,4 cm.

20931
Sigdal

o/ Sigdblade som R 384 men uden
tagger og med skaffende som R 386
l. 21,3 cm, bladets bredde paa midten 1,7 cm.

p/ 4 fragmenter av egredskab, vistnok
av en sigd. Men om de alle hörer til
samme er uvist. Det længste stykke
er 14,2 cm.

q/ Flirvel av vanlig form. Den övre
dels längde 9 cm.

r/ 7 stifter til en linkekke, försmed
böiet spids. l 10 cm.

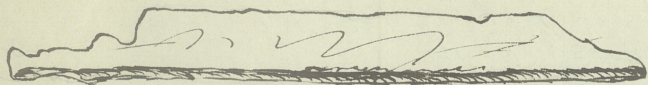
s/ Lidet, tyndt jernbeslag med tv böiede hager
til at gribe fat om gjenstande. l 4 cm
störste bredde 1,5 cm.

t/ Hank til et skrin, omtr som R 451 men
uden opadböiede ender. l 6,4 cm

u/ 4 isbrodder for hest av form som R 591
Den ene usedvanlig stor - 4 cm bred, 5,7 cm lang.
En anden mangler endespidsen.

v/ Gldstaal av form som R 426. l 5,1 cm;
hvor enderne mödes har et stykke slagz sat
sig fast.

w/ Jernfragment av uendommelig form
det er et længstis fladt stykke med en ophöit
rund kant langs den ene side og er sterkt
fornustet. l 31,5 cm, br 33 cm

x/ Kugle av jern med sterkt fremtrædende
midtrand, efter hvilken kuglen har
delt sig. l 5 cm - tykkelse 1,4 cm.

y/ Et mindre antal smaa ringe av jern
hele og halve, hvorav endnu nogle sidder
i hinanden

z/ Nagle av jern, böiet vinkelret paa midten
og med opadböiet spids. Vel bevaret.

a/ Jernfragment med ring, sterkt fornustet
og som det synes rustet sammen med andre
jernfragmenter. l 7,7 cm - Ringens d. 2,3 cm.

ö/ 17 jernfragmenter av forskjellige form - deriblandt
noget rundastige klumper, nogle beslagstykker - og enkelte
stifter av med flade sider og lidels böiet spids.

aa/ 8 byrnefragmenter hörende til forskjellige
byrner - muligens til 3.

bb/ En halv perle av grönt glas, med tem-
melig stort midthul.

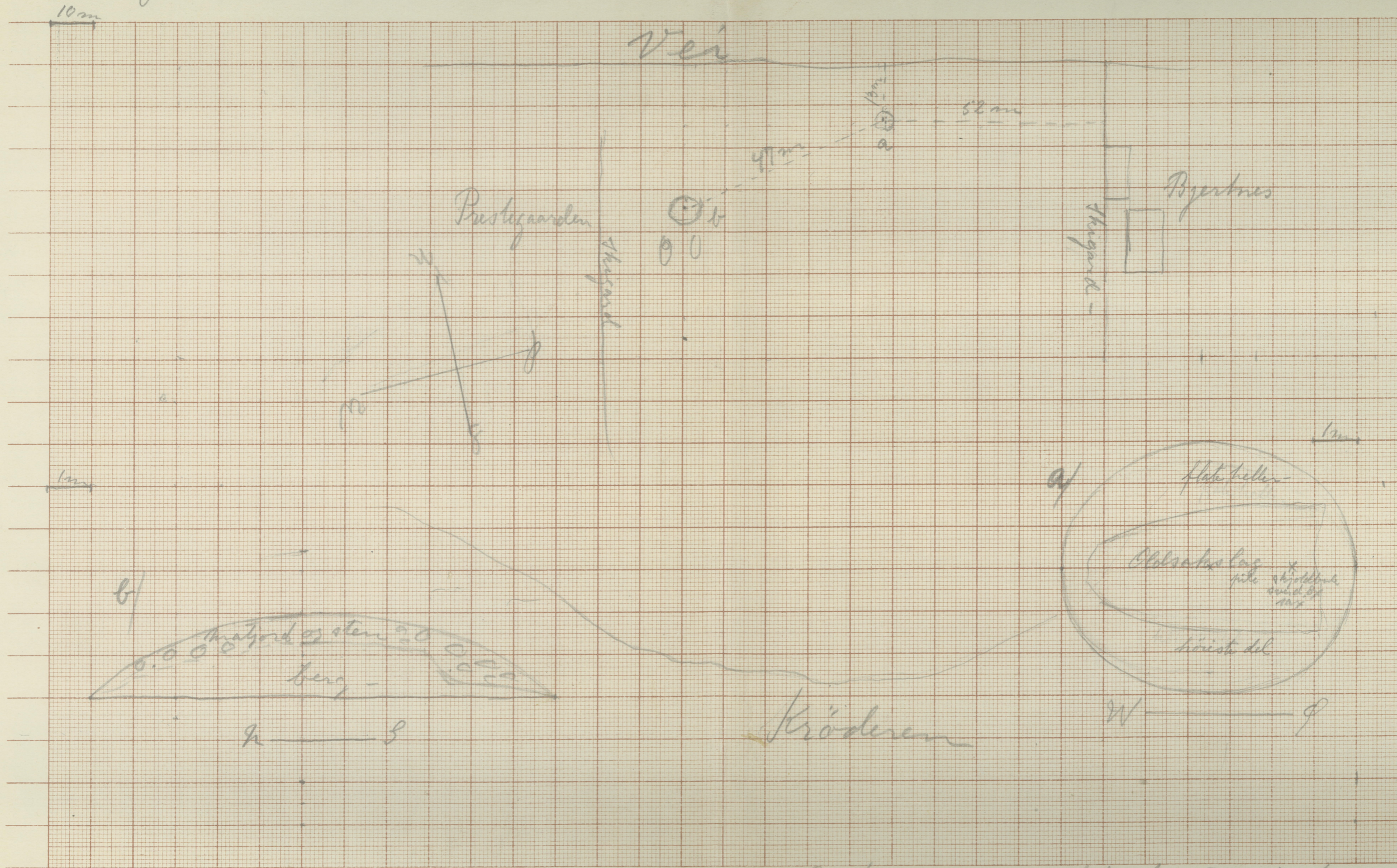
cc/ En del brendte ben

dd/ 2 stykker dyrebene

ee/ En del kul

ff/ Et stykke slagz.

Gaarden Bjertnes tilhørende N. N. Schimmas. - Gang a og b undersøkt 6/10-09 a videre 9/10

13 m fra veien
 52 m fra sideveg
 utgravet haugen på
 gang med en D. part
 700 m øst og vest
 47 m W for a og
 34 m fra gården
 ved veien
 b/s 0.14 m fra km
 en skakt fra
 syd kan end
 2 m bred. Under
 et lag av sand
 jord og rullesten
 selve bergt der
 gjorde haugens
 ribbeende dobbelt
 saa anseelig som
 det var helv
 ved midten gikk
 fjellet opp til en høide
 fra haugens top av
 170 cm -
 uden utgravede
 jord og sand maa
 stenslykker -

Om haugens oppgraving kan intet sies, tegningen viser
 det kun som det saa ut efter gravingen og de erholdene meddelelsen.

Om haug a's oppgraving kan intet sies, tegningen viser
 det kun som det saa ut efter gravingen og de erholdene meddelelsen.
 "høieste del" angir nemlig at haugen her var virkelig høiest men
 "svarende at stenslykker her var tykkeste, hvad forsaavidt er for-
 klarlig, som jo haugen ligger paa et mot SW straaende jorde.

116, 79

Oval spande
Haandledning av bronse
Haandomeldetjule

Kam -
linbekkemaal
kniv
krog -
jernbeslag til et skrin (?)
2 jernboiler
perles -
bygne
spende av jern. -

3 fibulaer av bronse

2 bronsenaale (?)

Sneldchjul

kniv med lang tang

Skjoldbule -

fragm. av skjoldhaandtagbeleg

Krumkniv

kniv med hakket tang

Spydspids

jernfibula

brudstykker av to lerkar -

Til Universitets afdelsaugsamling,
 Den professor Gundersen,
 Kristiania.

Under henvisning til tidligere
 indberetning er som udgravningen og grav-
 paengene paa Bjælhus i Kirdstunet,
 hvilken udgravning foretoges og skild-
 ret af H. Gjesing 6-8 oktober f. a. med-
 deles, at man ved barkjæring og
 slum fandt følgende afdelinger:
2 stk. brynur, 1 jernspande (sævidt skjæmme)
1 jernring, 1 pilspeids og 1 jernkrak.
 Gjenstandene følger i post-
 pakke.

Min søn Georg Kikkalai fandt
 paa min eiendom daa Salvang den 22.
 d. m. en rind gjenstand, hvori hult og
 som synes at være et skur og synes
 at kunne behøves, som en knop or
slur.

Gjenstanden følger i iforan-
 del af kikkalai som den er fundet.

Farsaavidt den har nogen be-
 tydning som afdind har jeg invid-
 se beskrivelse samt agere og uundværlige
 fund paa Bjælhus.

Kredsherredets Lensmandsbestilling den 23. April 1910.

Arbedigt
 G. Kristiansen

Klipp i klipparkivet